

LUDOPOESIA SAIO BAT

POEMOLLY

ITZIAR UGARTE IRIZAR: GU GABE ERE

HKL.EUS

2023/10/01
12:00
BITERIKO ATARIAN

POEMOLLY

Gu gabe ere

Itziar Ugarte Irizar

2023/10/01

HERNANI

Gauza ederrak, esan zuen, aurrean dauzkazu, edo atzean agian;
zaila da ziur egotea. Eta gainera, erantsi zuen, ba al da alderik?

LOUISE GLÜCK

ITZIAR
UGARTE
IRIZAR

gu gabe ere

Susa

1.
PLAZA

San Juan biharamuna da Gracia auzoan
eta hemen nago, denbora egiten
—nork esango zuen, denbora *egiten*—.

Atzo festa zenaren arrastoak daude atarietan
eta beroegi dago goizeko zortziak izateko.
Motxila astun bat soinean, erakusleihoak
bakarrik bidaiatzearen poza itzultzen dit.

Galduta nabil eta horri eskerrak hemen

non jendea kioskora albiste bila doan,
bi maitale edadetu gosaltzera eseri diren,
gazte bat ortozik lotan dagoen.

Argazki bat egin dut eta lagun bati bidali:
Egunen batean hemen biziko gara
—komeni da leku bat ametsentzat—

hemen, non eguzkiak errukigabe jotzen duen,
kale garbitzailea bisera azpian txistuka datorren,
emakume heldu bat, erosketa karroari tiraka, badoan.

2.

KOMUNIKATUA

Hamar bat urte izango nituen.

Teleberria komunikatu batekin ireki zuten;
hiru lagun ageri ziren, aizkora bat, sugea
eta isilik egoteko agindua egongelan.

Logelara egin nuen, ohe gainean luze eseri.
Guraso bat etorri zen lehenengo,
eta besteari deitu zion gero.

Bakoitza alde banatan jarri zen
eta gogoan dudana hori da:
hiruron irudia armairuko ispiluan.

Hau bizi guztian ezagutu dugu guk,
eta nola ez nuen jakin deskodetzen

eta hemen gaude edo
ez duzu zertaz kezkatu.

Uste izan nuen ukitzea ordea
haiengan ere beldur bat
nigan sartzea nahi ez zutena.

3.
MADRILGO METROAN

Tarteka baino ez nator
eta poliki noa oroitzen
azken aldiko lagunak
bisitatu genituen lekuak

beste ezeren gainetik
arrotz sentitze hau
eskertzen diot hiriari

nola ez naizen hemengo
eta zer gutxi axola didan
horrek guztiak orain

hemen ere elkar zeharkatzen
antzematea bizitzak eta
haiekin paisaian lerrokatzea,
besterik ez lilura une baterako.

4.

ATZO URTEBETE

Atzo urtebete da hil zinela
esan diot lagunari
gaizki egin dut lo, edo ondo
esaten diodan antzera.

Larunbatean izango da urtemeza
eta baserrian bilduko gara
maite zenuen mahai bueltan
hil aurreko iluntzean
inguratu zintugun eran.

Han egongo da logela
pasilloaren azkenean
eta han amama
zu hil zinen ohean
zahar eta makal.

Zurea izan nuen
agurraren lehen lezioa
eta hala ere badakit
ezin izan zuela ederragoa izan

asteburua heriotzari gorde genion
zure eskuak ogia bezala harrotu ziren
udazkena zen, urria
epela eta isila zen denbora.

Atzo urtebete da hil zinela
eta sentimendu ez hau da
senti dezakedan gehiena.

5.

EGUN TXIKIEN AROA

Orain den-dena
beste norabait doa.

JOSE LUIS OTAMENDI

Itoizko solidarioen ekintza
dakar gaur prentsak
nola moztu zituzten
porlana garraiatzen zuten
sei kableak
nola lortu zuten
aldi batez dena
etetea.

25 urte eta argazkian zutik urtegia.

Iulen Madariaga hil da biharamunean
eta belaunaldi haren inguruan irakurtzen
ez daukat garbi
noraino sar daitekeen
bizi gabeko garai baten
zalantzetan

galdu-mina zer den ere ez dakit dakidan.

Galdetzen dudana da
erresistentziak eta etikak
forma berri bat har dezaketen
aro bakoitzean

zer den ukiezina definizioan.

Idatzi dut eta gero ezabatu:
hizki handien ondotik heldu gara gu.

Urtemugekin betetzen ditugu
egun berrien azalak
eta haiei esker ikasten dut ostera
garai hau ez dela beti
izan zitekeena.

6.
ZULOAK

Atsedean hartzeko zutitu naiz
eta barrez hartu dugu elkar

gertatzen dena gertatzen dela
dena da gozo orain.

Ipurmasailak heldu dizkizut
eta labaintzen utzi naiz,
estutzen zaitut ahoan
eta ezustean hartu nau
kolpe batek eztarrian

malko bat eta itolarri hau.

Gelditu, eta ezer esan gabe
igo naiz zure begien parera

zure bila,
baina ez zaude.

7.
GELTOKIKO HERRIA

Hemen dago mugarik gabeko existentzia:
eguzkitan, ez oso hitzun eta eskuragaitz.

PHILIP LARKIN

Adreiluzko etxeak eta toldo berdeak
pintatuak bezala datozkit leihora:

bizitza erakusten didate
atseden hartzen bestaldean.

Emakume bat zortzigarrenean
esku biek in aurpegiari eusten

—auzoko nekeen zaindari dirudi—

neska bat ume bati titia ematen
futbol taldeen kamisetak sikatzen

eta itxitako taberna bat: Bar Boa.

Abiatu aurretik idatzi dut:
Munduaren gailur bat izan zitekeen

eguerdiko argi-galdatan
trena bezain geldi ez balego dena

—asko dakienaren egonarriz
begia igurzten gelditu da emakumea—.

8.

ESPEROA

Ez daki zer espero behar duen orain
afaltzeko ezusteko gonbidapenetik,
lanaz eta lagunez hitz egingo duten
edo behin partekatu zuten bizitzaz.

Ez daki berekin igaro gaua
baldin eta iradokiko badio
ez eta minduta oheratuko den
—arriskua sumatzen du—
ostean, dena pasatu denean.

Gero, atea ireki,
musu ilaun bat utzi
eta ez du jakingo
noiz ikusiko duten elkar hurrengo,
azken aldi bat izango den
edo ez, beste behin.

Ez dira izan zirenak
—hori da dena?—.

Orain, badaki, lagun ziurrak
aldarrikatzen ditu gero eta maizago,
baina gaua etxe barrura sartu eta
oin puntetan dena zeharkatzen duenean
besterik hartzen du faltan

eta ez daki bera den
edo zu, edo zein.

9.
GALERA

Batzuetan gertatzen da:
zerbait galtzeko beldurrak iraun egiten du
galdu nahi ez zen hori galdu ondoren ere

eta orduan geratzen dena
betiko izua da: antzu hori.

10.
ATARIA

Gaua da

lanetik bueltan
eta zu baino ez
kale osoan

atzetik noa
pausoa bizitu duzu
eta biratu gabe
azkarrago zoaz

azkarrago orain
azkarrago

giltzak ukabilean bildu
eta atarian
gelditu zaren arte.

Aurre hartu dizut
eta soilik orduan
begiratu didazu

begiek eutsi
duten dardaran
elkar ezagutu dugu.

11.
BUENOS AIRES

Hiriak gogo-aldarteak dira.

CRISTINA PERI ROSSI

Igandeetako San Telmoko merkatuan
kale saltzaileren bati enpanada bat erosi
eta hurrengo egunerako pasabidea
ahal beste urruntzen saiatzen ginen

ordu ezohikoren batean zinemara
—eguerdiko hiruretan demagun—
eta kafea ur gasdunarekin irteeran.

Ez zitzaidan agortzen hiria.
Bertakoek ere maite zuten esatea
ez dela nahikoa bizitza bakar bat
hura osorik ezagutzera heltzeko

joan eta joan eta joan eta segitzen zuten
kaleek alde guztietarantz zabaltzen
paper puska hedagarriak balira lez.

Gogoan ditut inoizko zebra-bide luzeenak.
Ibai ondoko eraikinen artetik igarotzean
sartzen zen zeru gorrikara
arratsetik gauera doan argiarena

nola esaten nion lagunari
mantsotzeko
jar genezakeela ingurua gure alde.

Eguna amaitu aurreko une hori zen dena
galtzeko sortzen den edertasuna
biharamunean klasera itzuliko gintuen
autobus karrankarira igo aurretik.

12.
SUA ZEGOEN

Zuekin egon naiz ametsetan
inon ez den denbora batean

sua zegoen, eraikin eraitsiak,
hautsa eta umeak ohatiletan

saiatu naiz baina ez dut
aurpegirik oroitu

lokartu aurretik ikusitako
gorputz odolduak baino ez

egunak daramatzagu begira

banderei eta izarrei
begiratzen zaien modu horretan

esna iraun dut tarte batez
laguna biluzik ondoan

haren arnasa baino ez da
gelditzen orain gelan.

13.

AHOPEKO KANTUA

Hainbeste zuhaitz
eta bat berdina ez den eran
soilik norberak daraman
mundu bat
gertukoenaren urrinean ere
zertu ezin dena
nor bizi duen nork
bere adar sorberrituetan
nor ari den ahopeko kantuan
dena isiltzen denean
hutsik den etxean
zu ez beste inor gabe
sartzean.

14.

ZIMURRAK

Sakonean dagoen lurra
zehatz ezagutuko banu bezala
argazkietan geratu diren
keinuak behatzen ditut
lagunekin eguzkitan
igarotako egunaren ostean
elkarrizketa zatiak berrosatu
aurpegia hurbildu
zimur berriak miatu
uhinak geldiegonen
baina beti bada zerbait
atzemanezina
irudira lehen eta orain
hitzetara itzuli ezin dena
badiren bezala esatera
ausartzen ez garenak
eta ez nuen uste hainbeste
zain zezakeenik horrek
hemen garen hau guztia.

15.
INGURUA

Nik ez dut hotzak heriotzaraino
ikara dezakeen bizilagunik
ez eta elikagaien bankuan
ilara egiten duenik

—orain, negua gori denean
eta gaua ezinen gordeleku—

ez dira nire lagun hurbilak
putak, beltzak, hiesa dutenak
15 urterekin ama direnak

—ezinbestez asko diost
munduan dudan tokiaz—

denen alde paratzen naiz
aukera dudanero
eguneroko joan isilean
inoren alboan eseri barik.

16.
ATOTXA

Andre oso zahar bat
geratu zait begira gaur
elizara sartzera zihoala

makur-makur gorputza, ilea
laino saretu baten tankeran

—bere zer geratzen da nigan?—.

Organo hotsa heldu zait
gizon batek atea ireki
dionean. Eta oihartzuna:

non bilatzen dudan nik
berak han topatzen duena.

17.
EGUN BAT EDOZEIN

Motel doa eguna
geratzeko asti eta guzti

leiho bat aldamenean
eta euria arrastan
nola datorren beha
geratzeko asti eta guzti

motel doa eguna
eta ohartarazi dit
logela hau
zazpigarrena dudala

hemen entzuten ditudala gaur
egunaren hortzak labaintzen

mugimendu ezdeus oro
lo-leku berrietarako bidea
zabaltzen
motel.

18.
BIZITZA ZUK

Errauts zaporea ahoan.

VIVIAN GORNICK

Egin egiten duzu
ala egiten dizute

lurra beti oinetan geldi

galderak laburregi
heldu ginenerako
emana izan zitzaigunaz

begia duzun lekuan
han zaude

azukre koxkor bat uretan bezala
desegiten doa jendea
jendearengan

objektuetan

haien tokia hartzen
goaz gu orain

zer inporta txori izenek
zuhaitzak bereizten ez jakiteak

pagoa den, ezkia, haritza

zer esan nahi duen kolore zuriak
zer ospatzen dugun besteren lepotik

zoriontsu izan zaitezke
jakin nahi gabe

berez
ez da zailegia ere

utzi dena bere horretan
soilik marrari segi

eta kasu egin
non daramazun
galdetu gabea

nondik datorren
hots hori

egiten ez baduzu
nola egingo dizuten.

19.
ITXIALDIA

Orduak igarotzen dira
eta haiekin egunak
bata bestearen atzetik
bele beltzak etxe paretik nola
errenkadan
eta han
ikustera heltzen ez naizen lekuan
desegiten dira
xaboi anpulu bat bezala
eta nigan pila egiten dute
astirik eman gabe
pentsatzeko
ezer aldatu duten pasaeran
edo betiko desordu bera den

zer izango den honetaz bihar.

20.
UDA, IGANDEA

Atzo dantzan ari ziren gorputz denak
esnatu dira gaur nonbait
burrumba osteko argi zurian

aparkaleku mortuaren erdian
hiru lagun izerditan

nor bere kautan onartzen
atzo ezagutu gabeko hura
gu bezain bakarti esnatu dela gaur.

21.
ETORKIZUNA

Bizikleta bat
etxe aurreko kale argiari lotuta,
kafe usaina dago goizean eta
bezperako ardo botilak mahaian

gorputz bat
ispilu aurrean bere buruari begira,
egin gabeko ohe bat, loreak,
diskoak bueltaka eta telefonoan
gonbidapen bat, erantzunaren zain

nola liteke
dena irabazteko izan
eta dena galtzeko beldur hau.

APIRILAREN 8A

Bilbotik Baionara joateko
 geldituta nengoen Areatzan.
 Kotxez joango ginen, goiz atera.

Bakarrik esnatu nintzen Mallonako etxe
 argitsuan. Oraindik ilun zela hasi nuen
 eguna, eta orduan heldu zen deia.

Amak deskubritu zuen hila; arnasan
 zerbait ezberdina sumatu ziola kontatu zidan

ondora hurbildu eta *aita*? galdegin ziola

—gerora aitortuko zidan ez zuela nahi
 gau hori berari tokatzerik. Harritu ninduen.
 Niri ez litzaidake inportako zurekin gertatzea,
 esan nion. Berdin harritu zela uste dut—.

Mikele abisatu nuen. Poltsa desegin,
 berri bat egin eta metrora jaitsi nintzen,
 eztarrian ile bola handi batekin
 Termibuseraino inor ez ikustea erreguka.

Lehengusuak etorri ziren bila
 ahizparen aurreneko autoan
 —gutxira kiskalita agertuko zen
 Besaideren magalean—

irratirik gabe egin genuen bidea
alfonbra zaharren usaina zuen
oskol gorri hartan bilduta laurok

—gustatuko litzaiokeen irudia aitonari—.

Amama leiho kontratan topatu genuen,
atetik sartzen zenari zuzen-zuzen begira,
osorik beltzez eta telazko mukizapi
zuria altzoan. Gorputz itzalia zutik.

Joan da.

Udaberriko lehen eguzkiak ondo erreta
heldu ziren lagunak Baionatik.

Armagabetze eguna
biharamuneko titularretan.

23.

BIHARAMUNA

Eguzkiaren ondoren, damua.
Damuaren ondoren, eguzkia berriro.

YANNIS RITSOS

Aurreko gauean gertatu zena
argitu nahian hartu genuen lo atzo
uda amaieraren zaporea ahoan

nagi minez aritzeko
erdi biluzik elkarren bila

ametsetan ere
distantzia berera zinen
belaze zabal batean
jatekoa eta jendea
han-hemen

norbera bere buruaz barrez
bakoitza bere lagun minekin

goizaldera
esnatu ginenean
eguzkia aurkitu genuen
logela zeharkatzen
nola izotz gaineko dantzari bat
lurreko itzal putzuetan
irristatzen

leioa zabaldu eta
ez zen inor ikusten

saia gintezkeen berriz.

24.
BASOAN

Hosto euria ari du
izpien artetik

dena dago garbi
dena dago heze

poliki goaz orbela zapaltzen

goroldioa, bare likatsuak
isurtzen ari naizen odola

metal koloreko kakalardoak
eta zerurantz doazen pagoak

azpiko bizitza dakarte azalera.

Ibilian goazela aita oroitu da
hemen egin zutela behinola lo

baso azkeneko eremu lauan

erreka hotsa behetik eta
mendia ihesbide bakar

hamahiru urte zituzten eta
ezerez honi irekita begiak

erreka hotsa behetik eta
mendia ihesbide bakar.

POEMOLLY —arauak—

TALDEAK

Gutxienez 4 pertso-
nez osaturiko 6 talde
izango dira:

- Gorria
- Berdea
- Horia
- Urdina
- Arrosa
- Morea

TABLEROA

Tableroa hexagono bat izango da. Alde bakoitzak kolore ezberdineko lau gelaxka izango ditu. Eta erpin bakoitzean kolore ezberdin bako teko triangelua.

Talde bakoitza bere koloreari dagokion triangeluan hasiko da.

TESTUAK

Kasu honetan Itziar Ugarte Irizar-en “GU GABE ERE” poema liburitik aukeratutako 24 testu irakurriko ditugu. Formatu handian inprimatuko ditugu testu guztiak.

GALDERAK

6 kolore ezberdineko galderak daude, guztiak literaturari buruzkoak, 3 erantzun posible dituztenak eta bakarra zuzena.

Talde bakoitzak bere kolorea duten galderak hartuko ditu, eta beste taldeek kolore horretako gelaxkan erortzean egingo dizkie.

DADOA

Dadoa triangeluarra izango da, 4 aurpegi izango dituena. Beraz, txanda bakoitzean lau gelaxka aurreratu daitezke gehienez.

JOKOAREN DINAMIKA

Taldeak osatzeko zerbait egin, adibidez poltsa batean 6 koloreetako 4na paper sartuko ditugu eta aurrez izena emandakoek paper bana aterako dute. Horrela 4ko 6 talde osatuko dira. Printzipioz hauek izango dira testu irakurleak. Jokalari gehiago badago, berriz aterako dituzte paperak taldeetara batuz.

Jokoa nork hasteko erabakitzeko ere poltsatik paper bat aterako dugu, eta ateratako kolorea duen taldea hasiko da.

Taldeak dadoa botako du eta irtendako zenbakiaren arabera egingo du aurrera, ordulariaren orratzen kontrako norabidean. Erpinetako triangeluek ez dute jokoan kontaktzen. Koloredun gelaxka batean eroriko da, adibidez horia, eta orduan talde horiak galdera bat egingo die, 3 erantzun dituen baina bakarria zuzena. Erantzun zuzena lehendabizikoan erantzunez gero 3 puntu jasoko ditu talde horrek, bigarrenen bada 2, eta bestela bakarria. Horrela, beti geratuko da agerian erantzun zuzena. Ondoren, talde horretako partaide batek berak aukeratutako testua irakurriko du, baina irakurle bakoitzak behin bakarrik irakurriko du, 24 irakurle bermatzeko.

Ondoren hurrengo taldeak botako du dadoa...

Norbere koloreko gelaxkan eroriz gero, berriz botako da dadoa.

Jokoa, testu guztiak irakurtzean bukatuko da eta orduan puntu gehien dituen taldeak irabaziko du.

Testu hauek
Hernanin irakurri
eta entzun ziren
2023ko urriaren 1ean,
Poemolly
ludopoesia saioan.

<https://hkl.eus>